

СИЛАБУС

з дисципліни «Управління державними і місцевими фінансами та бюджетом»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

1) **Малій Олена Григорівна**, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та аудиту.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/malij-olena-grigorivna>

2) **Пререквізити** (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Теорія державного управління», «Основи публічного управління та адміністрування», «Менеджмент», «Державне та регіональне управління», «Фінанси, гроші та кредит», «Податкова система».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Державна служба», «Адміністративний менеджмент», «Проектний менеджмент в публічному адмініструванні», "Електронне врядування".

3) **Коротка анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги).

Навчальна дисципліна «Управління державними і місцевими фінансами та бюджетом» **буде корисна** майбутнім висококваліфікованим фахівцям для набуття знань і навичок кваліфікованого прийняття оптимальних фінансових та управлінських рішень.

Управління фінансами – це найважливіша область управлінської діяльності, яку здійснює відповідний апарат за допомогою особливих засобів та методів, в тому числі різноманітних стимулів та санкцій. Найважливіші об'єкти управління – це державні фінанси та місцеві фінанси. Суб'єктами управління виступають держава в особі законодавчих і виконавчих органів, у тому числі фінансових, а також фінансові служби підприємств, організацій і установ. Сукупність усіх організаційних структур, які здійснюють управління фінансами, має назву “фінансовий апарат”. Управління фінансами – це сукупність фінансових методів, важелів, стимулів та санкцій, які використовує фінансовий апарат для формування, розподілу та найбільш ефективного використання фінансових ресурсів.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту:

знати: сутність, функції, принципи організації та склад фінансових ресурсів держави і територіальних громад; порядок формування і затвердження державного та місцевих бюджетів; основи управління доходами і видатками бюджетів різних рівнів; зарубіжний досвід організації та управління державними та місцевими фінансами.

вміти: аналізувати вплив бюджетів на соціально-економічний розвиток держави; володіти методикою аналізу і планування дохідної та видаткової частини бюджетів усіх рівнів; здійснювати розрахунки показників оцінки фінансового стану державного та місцевих бюджетів; здійснювати планування фінансово-господарської діяльності підприємств державної та комунальної власності.

4) **Мета та основні задачі дисципліни.**

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи знань з питань формування й функціонування державних і місцевих фінансів та бюджету і набуття практичних навичок застосування інструментарію управління фінансовими ресурсами держави та місцевого самоврядування.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- вивчення основних засад управлінської діяльності у сфері державних та місцевих фінансів;

- оволодіння методиками прийняття ефективних рішень щодо формування та використання фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів, цільових бюджетних і позабюджетних фондів, державних і комунальних підприємств.

Компетентність, що забезпечує. Вивчення дисципліни забезпечує формування у

фахівців здатності: трансформувати знання теоретичних основ управління у галузі державних і місцевих фінансів для прийняття ефективних управлінських рішень; оволодіння методами пошуку, прийняття та обґрунтування управлінських рішень у професійній діяльності, прогнозування їхніх наслідків та оцінювання ефективності; володіння методами інформаційного забезпечення розробки та прийняття управлінських рішень; вміння проводити дослідження в галузі управління фінансами та приймати відповідні управлінські рішення.

5) Організація навчання.

Система оцінювання

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовний модуль 1. «Сутність державних та місцевих фінансів. Нормативно-правові засади управління державним та місцевими бюджетами»				38
Трансформувати знання теоретичних основ управління у галузі державних і місцевих фінансів для прийняття ефективних управлінських рішень; оволодіння методами пошуку, прийняття та обґрунтування управлінських рішень у професійній діяльності, вміння проводити дослідження в галузі управління фінансами та приймати оптимальні управлінські рішення	Лекція	Сутність державних та місцевих фінансів	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Державні та місцеві фінанси, їх сутність і значення в економічному розвитку. Принципи організації та склад фінансових ресурсів держави і територіальних громад	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Сутність і роль місцевих фінансів в економічному та соціальному розвитку територіальної громади	Презентація результатів	1
	Лекція	Нормативно-правові засади управління державним та місцевими фінансами	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Управління фінансами та фінансовими відносинами. Фінансова політика та фінансовий механізм	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Організація фінансового контролю в державі	Презентація результатів	1
	Лекція	Бюджет. Бюджетна система	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Економічна сутність і призначення бюджету. Склад доходів і видатків бюджету	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	2
	Самостійна робота студентів	Основи бюджетного устрою. Бюджетна система України	Презентація результатів	2
	Лекція	Управління доходами бюджетів	Робота на лекції	2
	Семінарське	Методи формування	Семінар-	2

	заняття	доходів бюджету	дискусія	
	Самостійна робота студентів	Джерела формування доходів бюджету	Презентація результатів	2
	Лекція	Склад, структура та динаміка доходів Державного та місцевих бюджетів	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Правове регулювання формування доходів	Презентація результатів	1
	Семінарське заняття	Особливості податкової структури України, її відмінності від розвинених країн	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Управління видатками бюджетів	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Склад, структура та динаміка видатків Державного та місцевих бюджетів	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	2
	Самостійна робота студентів	Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету	Презентація результатів	1
	Лекція	Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Класифікація видатків бюджету, її ознаки. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Планування видатків місцевих бюджетів	Презентація результатів	2
Змістовний модуль 2. «Управління державними і місцевими фінансами. Зарубіжний досвід управління фінансами державного та місцевого рівнів»				42
Вміти відтворювати знання, передбачені програмою. Вміти використовувати знання з управління державними і місцевими фінансами і бюджетом в практичній діяльності. Володіти	Лекція	Державні запозичення і державний борг	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Державний кредит і державні запозичення, їх класифікація	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Механізм застосування державних запозичень	Презентація результатів	1
	Лекція	Державний борг і методи управління ним	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Методи управління державним боргом	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Економічні наслідки державного боргу	Презентація результатів	1
	Лекція	Місцеві запозичення	Робота на лекції	2

методиками прийняття ефективних рішень щодо формування та використання фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів, цільових бюджетних і позабюджетних фондів, державних і комунальних підприємств	Семінарське заняття	Ринок місцевих запозичень у країнах з розвинутою ринковою економікою	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	2
	Самостійна робота студентів	Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	Презентація результатів	1
	Лекція	Управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів	Робота на лекції	2
	Самостійна робота студентів	Призначення та напрями діяльності бюджетних і позабюджетних цільових фондів	Презентація результатів	2
	Семінарське заняття	Порядок формування та напрями використання коштів цільових фондів	Семінар-дискусія	2
	Лекція	Управління коштами цільових фондів та контроль за їх використанням	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Звітність про формування і функціонування цільових фондів. Особливості формування та використання коштів резервних фондів	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Зарубіжний досвід у формуванні цільових фондів	Презентація результатів	1
	Лекція	Управління фінансами державних і комунальних підприємств	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Фінансові ресурси підприємств, організацій та установ комунальної форми власності	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Бюджетне фінансування об'єктів комунальної власності	Презентація результатів	1
	Лекція	Фінансова безпека держави	Робота на лекції	2
	Семінарське заняття	Сутність бюджетної та податкової безпеки на сучасному етапі економічних реформ	Семінар-дискусія, поточна контрольна робота	2
	Самостійна робота студентів	Вплив державних боргів на фінансову безпеку	Презентація результатів	2
	Лекція	Зарубіжний досвід управління фінансами державного та місцевого рівнів	Робота на лекції	2

	Семінарське заняття	Фінанси країн із розвиненою ринковою економікою	Семінар-дискусія	2
	Самостійна робота студентів	Фінанси Європейського союзу	Презентація результатів	1
Загальна кількість годин з них аудиторні самостійні		90 60 30	Кількість балів	80
Вид контролю			Залік	20

Прийом і консультації по виконанню завдань щодо СРС проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС рахуються виконаними, якщо:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модулі проводяться викладачем у вигляді тестування або співбесіди.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6) Політика курсу.

Студент зобов'язаний щодня відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час.

Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

7) Література

Базова

1. Бакуменко В.Д. Прийняття рішень в державному управлінні: Навчальний посібник [у 2 ч.] / В. Д. Бакуменко // Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К.: ВПЦ АМУ, 2010. –276с.
2. Бюджетний механізм формування і використання фінансових ресурсів регіону [Текст] : [Монографія] / П.Ю. Буряк, С.Я. Бугіль, О.М. Піхоцька, Б.П.Ярема, Н.В. Савчук, Ю.В. Шушкова та ін. – Львів: Ліга-Прес, 2014. – 368 с.
3. Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник / П.Ю. Буряк, С.Д. Смолінська, Н.Б. Татарин. - К.:«Хай – Тек Прес», 2010. – 329с.
4. Бюджетна система : підручник / В. В. Бабіченко, С. В. Бойко, С. О. Булгакова та ін. ; за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.; Тернопіль : Центр учбової літератури; Економічна думка, 2012. – 871 с.
5. Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. Місцеві фінанси: Навчальний посібник / Н. І. Власюк, Т. В. Мединська, М. І. Мельник. – К.: Алерта, 2011. – 328 с.
6. Управління державним боргом / О. О. Прутська, О. А. Сьомченков, Ж. В.Гарбар та ін. - К. : ЦУЛ, 2010. - 216 с.
7. Управління державним бюджетом України : підручник / колектив авторів: Ярошенко Ф. О., Єфименко Т. І., Буряк П. Ю., Бугіль С. Я. та ін. [заг. редакція М. Я. Азарова]. – К. : Міністерство фінансів України, 2010. – 816 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про державний бюджет України» (на відповідний рік). URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” 21 травня 1997 р. № 280/97- ВР.). URL: <https://www.rada.gov.ua>
4. Бугіль С.Я. Фінансова стійкість та безпека місцевих бюджетів в умовах обмеженості фінансових ресурсів / С.Я. Бугіль // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Збірник наукових праць / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; редкол. : відп. ред. В.С. Кравців. – Львів, 2016. – Вип. 1. – С. 55-60 с.
5. Казначейська система: Навч. посіб. / П.Ю. Буряк, У.З. Ватаманюк-Зелінська, С.Я. Бугіль, М.В. Кирилів , Н.В. Шевчук, Ю.О. Голинський // – Львів : РВВ НЛТУ, 2014. – 250 с.
6. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.
7. Місцеві фінанси: Підручник / за ред. О.П. Кириленко. – К.: Знання, 2015. – 677с.
8. Муніципальні фінанси : навч. посіб. / За редак. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – Тернопіль. – Астон, 2015. – 360 с.
9. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / Ярошенко Ф. О., Єфименко Т. І., Буряк П. Ю., Бугіль С. Я. [та ін.]; за ред. Ярошенка Ф. О. – К. : Зовнішня торгівля ;УДУФМТ, 2010. – 592.
10. Ніколаєва О.М. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О. М. Ніколаєва, А. С. Маглаперідзе – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 354 с.
11. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.
12. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України : монографія / За ред. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2015. – 446 с.

Інформаційні ресурси

- Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
- Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
- Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
- Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
- Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>